

VASTUSED

MUUTUSTE MÕOTMINE

1. KÜSIMUS

- a. Dendrokronoloogia
- b. Puu on 22 aastat vana. Arm on metsapõlengust.

2. KÜSIMUS

- a. Et me teaksime, kuidas kasvuhoonegaaside sisaldus atmosfääris muutub.
- b. Eraldatud asukohas on puutumatu õhk.
- c. Et avastada seaduspärasid ja ennustada tulevasi muutusi.

ÄÄRMUSLIKUD ILMASTIKUNÄHTUSED

1. KÜSIMUS

ORKAAN = Põhja-Atlandi ookeani lääneosa, Vaikse ookeani põhjapoolse osa kesk- ja idaosa, Kariibi meri ja Mehhiko laht

TAIFUUN = Vaikse ookeani põhjaosa läänepoolne osa

TSÜKLON = Bengali laht ja Araabia meri, Vaikse ookeani lõunaosa läänepoolne osa ja India ookeani kaguosa, India ookeani edelaosa

2. KÜSIMUS

Kuumalaineks nimetatakse seda, kui päevane **MAKSIMAALNE** temperatuur on **VIIS** päeva või kauem keskmisest maksimaalsest temperatuurist 5°C (9°F) kõrgem.

Pikaajaline **KUUM** ilm võib põhjustada tervisehädasid, nagu päikesepiste, ja isegi **SURMA**.

KÜLMalaine on temperatuuri järsk langus **24** tunni jooksul. **MINIMAALNE** temperatuur sõltub **PIIRKONNAST** ja aastaajast.

Liiga kuumast või külmast ilmast on kõige rohkem ohustatud **VÄIKESED LAPSED**, eakad, krooniliselt haiged, väljas töötavad inimesed ja **KODUTUD**.

VASTUSED

MÕJU INIMESTELE

1. KÜSIMUS

Ilmastikuseaduspärade muutumine põhjustab sademete hulga vähenemise

pealismuld kuivab läbi ja kandub ära, viies kaasa elutähtsad toitained

taimed kuivavad ära ja surevad

taimi söövad põllumajandusloomad (nt kariloomad) surevad nälga

põllumajandustoodang väheneb nii taime- kui ka loomakasvatuse valdkonnas.

3. KÜSIMUS

Sääsk

MÕJU ELURIKKUSELE

1. KÜSIMUS

GRÖÖNI VAAL

Sul on rohkem toitu.

Vesi sinu ümber soojeneb.

Sa kohtud uuesti ammu unustatud sugulastega, kellest Põhja-Jäämeri on sind sajandeid eraldanud.

Sinu suvine jahihooaeg kestab nüüd mõni nädal kauem kui varem (näiteks 1980. aastatel).

Merejää on õhem ja seetõttu on rohkem fütoplanktonit, millest toituda.

JÄÄKARU

Sinu jahipiirkond tõmbub kokku.

Sa ei leia kuidagi kohta, kuhu pesa teha ja kus poegi kasvatada.

Sa ei jaksa lõpmatuseni vees püsida, aga jääd, millel puhata, leidub aina vähem.

Sul on raske paaritumiskaaslast leida.

Merejää on õhem ja seetõttu on rohkem fütoplanktonit, millest toituda.

VASTUSED

2. KÜSIMUS

Korallid on tegelikult tillukesed loomad, kes liimivad oma skeleti kivide külge. **ÕIGE**

Korallrahud on tundlikud temperatuuri, aga mitte valguse suhtes. **VALE**

Korallrahudele ei sobi saastunud vesi. **ÕIGE**

Korallrahud saavad oma mitmevärvilise ilme korallidel elavatelt vetikatelt. **ÕIGE**

Kui korallid on liiga suure surve all, hakkavad nad pleekima. **ÕIGE**

Pleekimine muudab korallid kollaseks. **VALE**

Pleekivad korallid tavaliselt surevad stressi tõttu. **VALE**

Korallide pleekimist võib seostada ookeanide soojenemise ja selle kaudu kliimamuutustega. **ÕIGE**

OCEANS ON THE FRONTLINE

1. KÜSIMUS

Liustike ja mandrijää kujul esinev tahke jää on kiiremini sulanud ja sulamisvesi voolab ookeani.

Ookeanid soojenevad ja võtavad seetõttu rohkem ruumi.

2. KÜSIMUS

Süsinikdioksiid (CO₂).

3. KÜSIMUS

Pärast **PÖLLUMAJANDUSREVOLUTSIOONI** / **TÖÖSTUSREVOLUTSIOONI** on maailmameri muutunud palju happelisemaks. Viimase **200** / **400** aasta jooksul on see neelanud atmosfäärist 500 miljardit tonni CO₂. Sellist kogust on raske ette kujutada. Suure osa sellest CO₂-st on tekitanud inimtegevused, näiteks fossiilkütuste, nagu kivisüsi, bensiin ja reaktiivkütus, **KAEVANDAMINE** / **PÕLETAMINE**.

CO₂ on võimas kasvuhoonegaas. See tähendab, et see toimib nagu atmosfääri kohal olev **KLAASIST** / **PUIDUST** katus, mis laseb päikesevalgust sisse, kuid hoiab **SOOJUST** / **REOSTUST** kinni, nii et see ei pääse välja.

Ookeanid neelavad umbes **KOLMANDIKU** / **NELJANDIKU** CO₂-st, mille inimesed igal aastal tekitavad, mistõttu seda koguneb meie meredesse aina rohkem. See reguleerib maakera **KLIIMAT** / **ILMA** ning tänu sellele ei ole liustikud ja merejää nii kiiresti sulanud. Kui maailmamerel seda suurepäraselt omadust ei oleks, oleks temperatuur tõusnud praegusest veelgi **ROHKEM** / **VÄHEM**.

4. KÜSIMUS

KLIMAMUUTUSTE MÕJUD MEIE OOKEANIDELE

Hapestumine – osa koorikloomi ei saa endale koorikut kasvatada

Korallide pleekimine

Mereliikide massiline ränne sobivate toitumis- ja kudemistingimuste otsingul

Merejää sulamine:
meretase tõuseb
vetikate kasv aeglustub, mõjutades toitumisahelat
Inimeste ja loomade elupaigad kaovad

hoovused muutuvad, mõjutades ülemaailmseid ilmastikumustreid

...